

* MATERIÁLY – ZPRÁVY – KRONIKA *

Konference o A. P. Čechovovi v Bratislavě

Přesně tři týdny po zahájení mezinárodního sympózia v místě Čechovova skonu v německých lázních Badenweileri se v pátek 5. listopadu 2004 konala mezinárodní konference *Čechov mezi námi* na Filozofické fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě, na níž se podíleli kromě Katedry ruského jazyka a literatury FF i Ústav světové literatury SAV a Divadelní fakulta VŠMU. Na rozdíl od mohutné akce německé se jednalo o komorní záležitost, v níž se uplatnily tři proslulé klasicistické jednoty místa, času a děje. Podobně jako při následující pražské konferenci *Jak čteme ruské klasiky*, konané opět po třech týdnech 26. a 27. 11. 04, bylo i jednání v Bratislavě rozděleno do dvou bloků. Ve vstupní části se pět referentů (A. Eliáš, A. Červeňák, S. Paštěková, J. Beňo, M. Kusá) věnovalo analýze Čechovovy prózy, při čemž nebyl opomenut ani aspekt srovnávací, např. s dílem Dostojevského či Bunina, a translátologický, jemuž se slovenští kolegové věnují soustavně již řadu let.

Vzhledem k dobře personálně zastoupené Divadelní fakultě i k účasti odborníků z divadelní praxe se podobně jako později v Praze větší část příspěvků týkala Čechovovy dramatiky. Pozornost byla věnována slovenským i zahraničním inscenacím Čechovových her, jež byly analyzovány historiograficky (V. Štefko) s přihlédnutím k proměnam scénografie (S. Šimková), s hledáním příčin někdejších debaklů, jako bylo propadnutí Racka v Alexandrinském divadle (N. Lindovská), i formou osobní výpovědi. Z tohoto hlediska bylo zvláště zajímavé vystoupení režiséra Romana Poláka o jeho cestě za Čechovem, již bylo možné na závěr konference konfrontovat s reálným výstupem. Organizátorům se totiž podařilo, aby Divadlo Astorka uvedlo téhož večera speciálně z podnětu konference tuto již osm let starou inscenaci *Stryčka Váni*, režírovanou Romanem Polákem. Přestože premiéra se konala již 19. dubna 1996, repríza vyzněla neobyčejně živě a sugestivně. Asi na tom měla podíl i přítomnost řady odborníků na Čechova. Připomnělo mi to můj dávný zážitek s brněnským Divadlem Na provázku, které kdysi uvádělo za přítomnosti hostů z MCHATu hru *Šašek a královna*. Improvizace Bolka Polívky na téma učení Stanislavského byla nezapomenutelná a moskevští divadelníci to pochopili s velkou dávkou smyslu pro humor.

Nezanedbatelná část konference byla věnována poetice Čechovovy dramatické tvorby. Pozornost byla věnována jak analýze jednotlivých Čechovových vrcholných her (Z. Bakošová-Hlavenková, I. Branská), problematice komparatistické (D. Kšicová), tak jednomu ze základních problémů Čechovovy dramatiky, jíž je jeho poměr k humoru (V. Svatoň, M. Huba, V. Kupko). Možnost shlédnutí *Stryčka Váni* bezprostředně po jednání u kulatého stolu dala v mnohém odpověď na teoretické úvahy. Pokud režie skutečně respektuje autorův text včetně žánrového označení hry, jak tomu v tomto případě

bylo, pak odpadá nedorozumění. Divácký zážitek, postrádající ve hře komické prvky, potvrdil skutečnost, že autor v daném případě hru jako komedii neoznačil (učinil tak pouze v *Rackovi* a *Višňovém sadu*). Hra *Strýček Váňa* je charakterizována jako „Scény z venkovského života o čtyřech dějstvích“. Komické prvky, charakteristické např. pro vztah letitých milenců v *Rackovi*, či turgeněvovsky parodické chování sluhů, napodobujících ve *Višňovém sadu* své pány, ve *Strýčkovi Váňovi* chybí. Slovenského znění hry, kterou jsme mohli shlédnout, se týkalo závěrečné slovo Olgy Kovačičové, jež měla na organizaci i zdařilém průběhu konference hlavní podíl. Její vystoupení potvrdilo, jak významnou roli má i na scéně básnické slovo. Důležitost translátologického bádání, jemuž se na Slovensku systematicky věnují, byla tak znovu potvrzena. Závěrem je třeba vyjádřit obdiv i poděkování organizátorům, kteří své hosty přijali obdobně velkoryse, jak tomu bývalo často i v minulosti, jak to však již u nás nebývá možné.

Danuše Kšicová

Čechovské sympozium v Badenweileru potřetí

A. P. Čechov je v současnosti vedle F. M. Dostojevského právem považován za nejznámějšího ruského spisovatele v mezinárodním kontextu a v oblasti dramatu bývá dosahem svého významu pro formování moderního světového dramatu řazen hned za W. Shakespeara. Potvrdilo to mj. i třetí mezinárodní sympozium v německém lázeňském městečku **Badenweiler**, pořádané ve dnech 14.-18. 10. 2004 na počest 100. výročí autorova úmrtí (*Drittes Internationales Čechov-Symposium in Badenweiler im 100. Todesjahr des Schriftstellers* – ruský spisovatel tam zemřel 15. 7. 1904, když si přijel léčit tuberkulózu). Setkání organizované slavistickým seminářem **Univerzity v Tübingenu** s tematickým profilem *Anton P. Čechov als Dramatiker* bylo nejen „morálně“, ale i ekonomicky podpořeno řadou institucí, mj. i ministerstvem kultury Ruské federace, spolkovou vládou SRN, především pak vládou spolkové země Baden-Württemberg. **80** referátů ze **17** zemí spolu s řadou kulturních setkání sledovalo celkem téměř **300** účastníků (do statistiky z místního tisku jsou zřejmě zahrnuti i doktorandi univerzit v Tübingenu a Stuttgartu, především pak diváci divadelního představení známého moskevského divadla **MCHAT**, které za velkého společenského zájmu v rámci sympozia předvedlo spisovatelovu hru *Racek*, patřící nejen ke gründeruským počínům Čechova-dramatika, ale i samotného divadla, nesoucího právě emblém „racka“ na své oponě).

Jednacími jazyky sympozia byly němčina, ruština, angličtina a francouzština. Rokování probíhalo ve čtyřech základních sekcích, přičemž druhá sekce, věnovaná stěžejní dramatické tvorbě autora, se tematicky dělila ještě na tři „podseky“. Zevrubně tak byly diskutovány i otázky rané Čechovovy „cesty“ k divadlu, recepce, pojetí a interpretace jeho her v ruském i neruském, tj. jinokulturním prostředí. Ačkoliv jednání sympozia bylo organizováno s pověstným německým smyslem pro pořádek (všechny v programu uvedené časové údaje vystoupení ve všech sekcích odpovídaly realitě), nebylo prakticky možné postihnout všechny referáty, které účastníka přitahovaly jednak tematickým profilem, jednak osobností referujícího. Při pokusu „sumarizovat“ postřehy (zpřesní je bezpochyby až sborník ze sympozia, který přislíbili pracovníci slavistického semináře z Tübingenu) se však mj. některé přece nabízejí jako relevantní.